

Zondag 8 september 2024
twaaftde van de zomer
bevestiging van ambtsdragers

Gebed van de zondag = lied: 'Veni sancte Spiritus' – lied 681; vijf maal

Lezing uit het eerste testament: Deuteronomium 4,1-2.15-20

Lied: 'Deze woorden' (t. Huub Oosterhuis, m. Tom Löwenthal; Zangen van zoeken en zien 584)

Lezing uit de Handelingen: Handelingen 11, 1-18

Acclamatie: 'Ere zij de Vader en de Zoon' – lied 195

Overweging

Het eerste en het laatste lied in de liturgie hebben dezelfde melodie. En ook de woorden hebben iets gemeenschappelijks. Allebei gaan ze over samen mens zijn.

Het eerste lied zegt: we kunnen niet zonder elkaar bestaan. Leven zou betekenisloos zijn.

Het slotlied zegt: mens zijn is elkaar vergezellen op de weg door het leven en samen op zoek zijn naar wat het leven zinvol maakt. En het vraagt God ons daarbij te leiden.

Trudy, jij kwam met onder andere deze liederen. Ooit zongen we ze en je hebt ze bewaard. Je vroeg: als ze passen, zou dan een van deze liederen in onze bevestigingsdienst gezongen kunnen worden? Ze passen allebei goed. En ze kleuren tegelijk deze viering in. Door zo'n lied sta je erbij stil dat het precies hierom gaat, als je ambtsdrager wordt: dat je je ervan bewust bent dat je niet alleen staat. Dat we elkaar nodig hebben.

Niet alleen heeft een gemeente diakenen nodig die speciaal oog hebben voor financiële nood. Jullie drie, Jan en Trudy en Herman, nemen dat ambt op je – maar in feite is het een taak van ieder van ons, zeiden jullie. Oog hebben voor elkaar. En erop vertrouwen dat de ander oog heeft voor jou.

'Samen op weg, zoekend naar liefde, naast ieder ander willen staan' – zo begint het slotlied.

Het is waarvoor Petrus pleit. Hij wordt ter verantwoording geroepen. Want hij is meegegaan met drie niet-joden. Hij heeft samen met hen gegeten! Dan houd je niets meer overreed van je spijswetten – de

wetten die mensen verdelen in 'zij' en 'wij'. Die zorgen dat duidelijk is wie wel en wie niet bij de gemeente van Christus hoort.

Petrus legt het uit. Hoe hij een visioen heeft terwijl hij aan het bidden is. Hij heeft trek. En ziet iets wat lijkt op een groot kled met daarop allerlei dieren die hij als onrein kent. 'Slacht en eet, Petrus! Ga je gang.' Petrus is verbijsterd. Natuurlijk weigert hij. Dit is echt ondenkbaar! Maar de stem in het visioen zegt: 'Wat God rein heeft verklaard zul jij niet als verwerpelijk beschouwen.'

Tot drie keer toe wordt Petrus aangespoord om te eten. En Petrus weet tot driemaal toe wat hem te doen staat: weigeren natuurlijk!

Maar zo'n ervaring zet wel iets in gang.

Drie maal dit beeld – en daarna zijn er drie gasten die aankloppen. Drie gezanten die namens een Romein Petrus komen halen om van hem te leren hoe een mens gered kan worden.

En Petrus vertelt hoe hij ervaart dat het Gods Geest zelf is die hem zegt met de drie mannen mee te gaan. En hoe hij de Geest aanwezig ziet in die Romeinen bij wie hij in huis komt. 'Als God hun wegens hun geloof in de Heer Jezus Christus hetzelfde geschenk wilde geven als ons, hoe had ik Hem daar dan van kunnen weerhouden?' besluit hij.

'Samen op weg, zoekend naar liefde, naast ieder ander willen staan' – dat is waar Petrus hier pal voor staat. Zoals je dat wilt als je diaken wordt. Zoals we dat allemaal willen. Er voor elkaar zijn. In openheid en aanvaarding. 'Zorgzaam en goed in woord en daad,' zegt het lied; 'zo gaat de boodschap voort van Jezus eens gehoord'.

Dat laatste lied, dat legt de nadruk op wat wij zelf kunnen doen. Op onze houding. Op onze verantwoordelijkheid voor elkaar.

Maar hier gaat eerst iets aan vooraf. Er is een andere kant. Eén die in het boek Handelingen sterk naar voren komt. En die in het openingslied verwoord wordt. Het is de kant van het ontvangen.

Ontvangen van liefde en warmte en vriendschap, zoals in het eerste lied. Ontvangen van visioenen; van Gods Geest – waar Handelingen over schrijft. Een ontvangen waarvoor we open kunnen staan. Maar dat we niet kunnen sturen of regelen. Dat niet in onze handen ligt.

In het verhaal van de Handelingen krijgt Petrus een visioen.

Hij 'hoort' de Geest tegen hem zeggen dat hij met de drie gasten mee moet gaan.

En zodra hij iets gaat zeggen daalt de heilige Geest op de Romeinen neer.

Drie aanwijzingen die zeggen: het komt van de andere kant. Petrus ontvangt de signalen en neemt ze serieus.

Maar hij stuurt ze niet aan, want dat kan niet: dit komt van God.

Het boek Handelingen wordt gezien als het begin van de kerk. Bekend is het idyllische stukje over de eerste gemeente aan het einde van het tweede hoofdstuk. 'Ze bleven bijeen en hadden alles gemeenschappelijk,' staat er. 'Elke dag kwamen ze trouw en eensgezind samen in de tempel, braken het brood bij elkaar thuis en gebruikten hun maaltijden in een geest van eenvoud en vol vreugde.' Want ze zijn onder de indruk van de tekenen en wonderen die de apostelen verrichten.

Wat zou het mooi zijn als we terug konden naar dat eerste begin..., kun je denken. Ook in ons voorbereidende gesprek kwam het ter sprake. Als de taak die we hebben als kerk in de wereld: voorleven hoe het ook kan.

Maar met elkaar worden we almaar ouder. Hoe voorkomen we dat de gemeente steeds kleiner en kleiner wordt? Waar zal het schip van de kerk stranden?

De kerk in leven houden – we willen het graag. En zien het ook als een opdracht.

Maar als we niet oppassen staren we ons blind op die woorden over het eerste begin. En op die handelingen van de apostelen. Zoals het hier staat, zo is het nooit op grote schaal geweest. In tegendeel. De eerste groepjes volgelingen van Jezus leefden in voortdurende angst. De vroege kerk worstelde enorm. Handelingen 2 was een verlangen, een doel, een droom. Maar feitelijk is de kerk op een heel andere manier begonnen.

Waar begint ze dan?

Ze begint bij Handelingen 1. Waar in de eerste zinnen God degene is die handelt. En waar Jezus zijn leerlingen de opdracht geeft: 'ga niet weg uit Jeruzalem.' Dus niet: ga op weg, start een programma, onderwijs de mensen, doe iets om de gemeenschap te laten groeien. Maar: blijf hier en wacht. Wacht tot God handelt – en ga daar dan mee aan het werk. Reageer daarop in je doen en laten.

Dat is wat Petrus doet. Hij ontvangt een visioen. Hij is zich bewust van Gods Geest die erbij is. Hij hoort de Romeinen aan die hem vragen om redding. En vervolgens handelt hij: hij aanvaardt hen als deel van de gemeente.

De kerk is begonnen door te wachten. Een actief wachten: wachten op wat God doet of zegt of op wat voor manier ook duidelijk maakt. En dan reageren. Poeh – dat valt niet mee.

Het druist in tegen ons denken. Tijd is geld. Afwachten past daar niet bij. We willen actief iets dóen, niet wachten. In onze cultuur gaat het om meer, sneller, succesvoller, groter. We plakken dat ideaal ook op de kerk. Kleiner worden zien we als mislukken. Tientallen

jaren zijn kerken de secularisatie te lijf gegaan met het zoeken naar oplossingen en vernieuwing. Het heeft niet gewerkt. Aarnoud van der Deijl schreef er een boek over, Simon Drost start er in 2025 een leeskring mee.

Andrew Root schreef ook een boek: 'wachten op God'. Onze opdracht is niet om er alles aan te doen om de kerk overeind te houden, zegt hij. De kerk is geen bedrijf dat je door effectieve innovatie aan een doorstart kunt helpen. Als we de kerk zó benaderen, doen we eigenlijk wat Deuteronomium verbiedt: er een gebeiteld beeld van maken.

Bovendien, dat werkt niet. Voor de kerk gelden niet de doelstellingen van onze maatschappij: hoe meer leden, hoe succesvoller, hoe beter. In de kerk gaat het om iets wezenlijk anders.

Root kijkt naar wat er in de eerste zinnen van het boek Handelingen staat. Wacht af – en luister naar wat God zegt en kijk naar wat God doet. En handel dan in antwoord op Gods initiatief...

Kunnen wij dat?

Het is ook een vraag als je besluit diaken te worden.

Kun je focussen op God die je een weg wijst – in plaats van zelf maar van alles te gaan doen vanuit de gedachte: hoe meer je organiseert en hoe effectiever je dat doet, hoe beter?

Zien wij wat God doet in deze wereld? Of maakt deze tijd ons daar blind voor?

Kunnen we ons wel voorstellen dat God iets kán doen? Of horen we over dat visioen van Petrus en over de Geest van God en denken we: 'zal wel...'?

We kunnen ons een voorstelling maken van religie. We hebben een beeld bij regels en ethiek, tradities en rituelen. Bij spijswetten en bij het verbod op het maken van beelden uit Deuteronomium. Want dat zijn *menselijke* handelingen. Maar het is veel moeilijker ons voor te stellen dat dit alles er is omdat God actief is in de wereld.

Misschien is onze grootste angst wel dat we wachten en dat God niet komt opdagen...

Goed dat we er telkens aan herinnerd worden dat God handelt in deze wereld door de verhalen, zoals die uit de Handelingen. Handelingen van de apostelen heet dat boek; het kan eigenlijk beter Handelingen van God heten.

Goed dat we er telkens aan herinnerd worden door liederen.

En goed dat we samen zijn, als gemeente, met alle leden en ambtsdragers en vrijwilligers bij elkaar. Om elkaar te helpen ontdekken waar je God kunt zien – en horen.

Muziek

Lied: 'Wij kiezen voor de vrijheid' – lied 311